

ENAKOPRAVNOST

E Q U A L I T Y

NEODVISEN DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

JUHE XXV. — LETO XXV.

CLEVELAND, OHIO, MONDAY (PONDELJEK), SEPTEMBER 28, 1942.

STEVILKA (NUMBER) 227

SI POREČAO O USPEHIH D LJENINGRADA DO KAVKAZA

Salingradu se nadaljujejo krvave in
sredite bitke, v katerih niso Nemci še
nič bliže svoji zmagi.

KI POLOŽAJ POSTAJA NA CELOTNI FRONTI BOLJ UGODEN

MOSKVA, ponedeljek, 28. na celotni fronti, od Ljeningrada do Kavkaza. — Rusi so vrgli včeraj v Stalingradu števila podnebitja s svojimi napadi na levo krilo južnozapadno. — Bitko je razvidna iz gradu nad 4,000 Nemcov. — Velike nemške izgube.

Druga fronta pred pragom? George Aleksandrov, načelnik propagandnega departmanta centralnega komiteja, je navedel danes skorajšnjo otvoritev druge fronte. "Zdaj ni več daleč čas," piše Aleksandrov v "Pravdi", ko bodo naši zaveznički odprli drugo fronto proti sovražniku. To je važen in resničen činitelj bodoče zmage."

IZ JUGOSLAVIJE "Nova Hrvatska", Zagreb, 26. julija javlja: Ministrstvo narodnega gospodarstva je odredilo, da morajo lastniki oddati državi mast ubitih ali zaklanih konj.

— **ko je v udobju razmotriti o
obrambi Stalingrada," pravi Willkie**

Povrtev druge fronte je neobhodno potrebna. — Povrtev ruski vojak ne more razumeti, kako da Amerika še zdaj nista pripravljeni. — Prisodnje poletje utegne biti prepozno.

MOSKVA, 26. septembra. — teligenčne službe (špionaze) naznajajo, da povzročajo taki napadi porazen učinek na nemško ljudstvo.

Glede svojega pogovora s Stalinom, je Willkie dejal, da je trajal ta razgovor dve uri in 15 minut. Razgovor sta prisostvovala samo Molotov in tolmač.

Rusija ni hladna MOSKVA, 26. septembra. — Wendell L. Willkie je danes v posebni izjavi odločno in kategorično zanikal inozemska potrošnja, da je našel Ruse hladne in trpe napram njihovim zavetnikom.

"Ta poročila ne odgovarajo resnicu," je rekel. "V resnicu občutijo Rusi veliko prijateljstvo do svojih zavezников. Res pa je, da je videti nestrost zaradi oklevanja otvoritev druge fronte. Druga fronta je postala simbol pomoči, ki jo rusko ljudstvo pričakuje."

Stalin izjava na vse globok vtič Gleda svojega razgovora s Stalinom, je Willkie dejal, da je naredil Stalin nanj globok vtič zaradi "bogastva svojih informacij in obvladanje vseh potrošnosti." Stalin dobro izgleda, toda nobenega dvoma ni, da "nosi na svojih plečih ogromno breme."

Ljubek prizor v šoli MOSKVA, 26. septembra. — Ko je Wendell L. Willkie posestil danes v Moski neko ljudsko šolo, je baš deset let stara učenka Ana Pavlova razlagala rabevejice.

"Jaz sem star 51 let, vse svoje življenje sem se boril z vejlami, pa jih še zdaj nisef obvladal," je rekel Willkie smehljaje, tudi mnogi resni ljudje, in tem so dalo ugotoviti, kdo je. Avtomobilista so izprashili ter do nadaljnje razprava izpustili.

Stavkarji izgube delo, ako se ne vrnejo v tovarno

Vojni delavski odbor v Washingtonu je brzjavno pozval stavkarje pri Aluminum Co., of America, naj se vrnejo na delo.

Mnogo stavkarjev pri Aluminum Co., of America se še nivernilo na delo, kakor je bilo nazzanjeno v soboto večer, ko je William H. Davis od Vojnega delavskega odbora brzjavno pozval stavkujoče delavce, naj se vrnejo v ponedeljek zjutraj na delo, ali pa bodo izgubili svoja dela.

Od 225 kurjačev peči in njihovih pomočnikov, ki so zastavali v torek brez avtorizacije od strani unije, se jih je komaj polovica vrnila na delo, radi česar je zastala produkcija za letala vitalno važnega aluminija za 50 odstotkov.

Poleg brzjavk, ki jih je poslal delavcem Vojni delavski odbor, je tudi unijski local štev. 755 brzjavno pozval stavkujoče delavce nazaj na delo ter priporočil onim delavcem, ki delajo, naj ostanejo na delu ves dan v nedeljo.

Danes, v ponedeljek, naznajajo uradniki Aluminum Co. of America naprave, da je bil zelo ugoden odziv na poziv Vojnega delavskega odbora, ki je v soboto pozval delavce, naj se vrnejo na delo. Delavci v plavžih, ki so bili na stavki od torka do petka ponoči, so delali v nedeljo polne šifte, da deloma nadomestijo izgubljene delovne ure.

Nove italijanske grožnje Slovencem v zasedenih krajih

Italijansko časopisje se pričuje nad nepokornostjo Slovencev, ki jim ni za blagre italijanske kulture.

Regime Fascista javlja iz Roma, da so se Slovenci na novo začeli pridruževati gerilicem, ter jim znova grozi s strašno kaznijo.

List razlagata, da Slovenci ob prihodu laških in nemških čet niso nudili nikaknega odpora in da so vsled tega uživali v začetku naklonjenost laškega režima, kateri jim je "zajamčil njihov etnički karakter."

Toda splošni punt se je kmalu začel širiti po Sloveniji in je, podžgan in podpiran od komunistov, kmalu manovo vzbudil storito protitalijansko mišljenje. Začela se je cela vrsta terorističnih napadov in atentatov.

Ta nemogoča situacija vladava več kot leta dni. Slovenski narod bi moral na razpotu dokazati svojo socialno in politično zelost uničiti organizirano četniško gibanje in na tem temelju sodelovati z italijanskimi oblastmi. Ako ne, bo nosil posledice svojega ravnanja, protivnega evropski civilizaciji.

Na vsak način pa je potrebno, neobhodno, potrebno, zdrobiti slovensko četništvo. Zastonj bi bilo upati na to, da bi se dali slovenski partizani spreobrniti.

Od Postojne do Ljubljane pa so nikakih papirjev, iz katerih bi se dalo ugotoviti, kdo je. Avtomobilista so izprashili ter do nadaljnje razprava izpustili.

ZADNJE VESTI

RUSI ZAVZELI DVOJE ULIC

MOSKVA, 28. septembra. — Divje protinapadajoči Rusi so izpulili danes iz rok Nemcov v notranosti Stalingrada dvoje ulic, dočim hite Nemci z zračnim dovozom novih udarnih divizij na stalingrajsko fronto v desperadnem prizadevanju, da starejši ruski odpor in da zavzamejo mesto.

Dasi sovjeti poročilo ne javlja o nobenih novih nemških pridobitvah, vendar poročilo priznava, da so Nemci tekom noči izboljšali svoje pozicije v mestu.

Nemci stope pred nujno nalogu zavzetja mesta, kajti od severozapada se nevzdržno vali proti Stalingradu Titošenkovemu ofenziva.

Danes, 35. dan bitke za Stalingrad, napada mesto 1,000,000 Nemcov. Analiza russkih poročil izkazuje, da je padlo tekom 26 dni v septembri pred Stalingradom 84,000 Nemcov in njihovih vazalov ter da je izgubil sovražnik v tem času 1250 tankov.

ODREDBE O ODMERKIH GASOLINA

Tozadevne odredbe postanejo polnomočne dne 22. novembra. — Od četrtega dne pa ne sme presegati naglica avtomobilske vožnje 35 milj na uro.

WASHINGTON, 26. septembra. — Danes je bilo odrejeno, da od četrtega dalje ne sme presegati naglica avtomobilov 35 milj na uro, dne 15. oktobra pa stopi ta odredba v veljavno tudi glede avtobusov in trukov, doklež se istočasno naznanja, da se bo pričelo izvajati odredbo glede odmerkov gasolina dne 22. novembra.

Cim postane pravomočna odredba o odmerkih gasolina, se bo vsakih 60 dni pregledalo pnevmatike na kolesih, ako so v dobrem stanju.

Po 15. oktobru bodo edina vozila, ki bodo izvzeta od odredb glede brzine, vojaška vozila in ona, ki so potrebna za ohranitev življenga in zdravja.

Na podlagi teh odredb bo vporabljajoči avtomobilov okrnjen skoraj za 60 odstotkov — Osebe, ki potdebujejo v izvrševanju svojih poklicev več gasolina, kakor ga dovoljuje A kartar, bodo najbrže dobiti dodatno dovoljenje za nakup gasolina, ki bo zadostoval za prevoz 470 milj na mesec. Toda v tem slučaju bo moral lastnik avta dokazati, da je član "Car-sharing" kluba ali pa da ni na razpolago nobene druge transporacije, s katere pomočjo bi mogel na delo.

Smrtna nesreča v Euclidu

Snoči je neki avtomobil na Lake Shore Boulevardu in 242 cesti podrl in ubil nekega neidentificiranega, približno petdeset let starega moža. Ponevrečenca so prepeljali v Emergency bolnišnico, kjer pa so mogoči zdravniki ugotoviti samo njegovo smrt. Mož ni imel pri sebi nikakih papirjev, iz katerih bi se dalo ugotoviti, kdo je Edward Kužnik in Reginald Resnik. To pridobitev bo občinstvo gotovo z veseljem pozdravilo.

Glasmunični se je posrečilo dobiti za igranje v orkestru pri operi "Seviljski brivec". Glasbeni Matici se je posrečilo dobiti za igranje v orkestru pri operi "Seviljski brivec" nekatere člane clevelandskega simfoničnega orkestra. Klavirsko spremljavo bosta pa oskrbel Edward Kužnik in Reginald Resnik. To pridobitev bo občinstvo gotovo z veseljem pozdravilo.

Ameriški bombniki bombardirajo balkanske prestolnice

Med glavnimi mesti lutarskih držav, ki so bila bombardirana, je bilo tudi mesto Zagreb.

ISTANBUL, Turčija, 26. septembra. — (Zakasnelo.) — Ameriški štirimotorni bombniki so zanesli tekem zadnjih dveh tednov vojno naravnost v glavna mesta balkanskih držav, ki so se pridružile osišču v tej vojni, v Hrvatsko, Madžarsko, Rumunijo in Bolgarijo.

Tukajšnji zavezniški diplomati ne povedo, s katerih baz napadajo ameriški bombniki, toda po vsej priliki z baz na Srednjem vzhodu ali v Rusiji.

Lord Strabolgi, znan prijatelj delavstva, je zahteval v Angliji, da izposluje Churchillov režim, "solidno vojaško pomoč Rusiji."

Smernica ameriške zračne si le so: Udari trdo in molč.

Dne 9. septembra ko so Rusi bombardirali Budimpešto, so nazzanili poročala, da "neidentificirani bombniki bombardirajo Zagreb, glavno mesto Hrvatske." Skoro istočasno so bila bombardirana mesta Bukarešta in Sofija ter oljna polja v Plovenstju na Rumunskem.

Ion Antonescu, rumunski premier, je odredil smrtni kazen za vsakega Rumunca, ki bi govoril proti sedanjem vojni, in za vsakega delavca, ki bi pripovedoval, kolikor teh ali onih potrebsčin izdelajo tovarne. Sodeč po tej odredbi, se je na vsak način ojačila sabotaža v Rumuniji.

ARETACIJE AMERIKANSKEV FRANCII

VICHY, Francija, 29. septembra. — Policija v nezasedeni Franciji je prijela stotine Amerikancev ter jih izročila nemškim oblastim v zasedeni Franciji, ki so nekateri izmed njih zaprle v poslopje za opice v pariškem zoološkem vrtu.

NESREČA LETALCEV

OTTAWA, O., 26. septembra. — Tukaj je eksplodiral v zraku armadni bombnik ter treščil na neki travnik, pri čemer je bilo ubitih sedem oseb, ki so se nahajale v njem. Kosi bombnika so se razleteli preko razdalje 400 jardov.

Nov grob

Po dolgi bolezni je umrl na svojem domu Margaret Skufca, rojena Sterle, stanovanja na 1109 Norwood Rd. Stara je bila 68 let. Doma je bila v vasi Podcerkev, fara Stari trg pri Ložu, odkoder je prišla v Cleveland pred 37 leti. Soprog Frank je umrl pred 11. leti. Tukaj zavuča sinova Jamesa Mavko in Avgusta ter hčeri Margareto Szymanski in Victorijo Manno, v starem kraju pa sina Stanleya. Bila je članica društva sv. Ane št. 4 S. D. Z. Pogreb se bo vršil v sredo zjutraj ob 9. uri iz Zakrajškega pogrebnega zavoda v cerkev sv. Vida in nato na pokopališče Calvary. Bodi ji ohromil blag spomin, preostanek pa naše sožalje!

Minister Eden napoveduje, da bo jugoslovanski odpor razplamtel ves Balkan

London, 24. septembra. — minister Eden. "Sovražne divizije, ki so potrebne v Rusiji in na egiptski fronti, so zadržane po bojih v Jugoslaviji. Ura osvobojanja in kazni je blizu.

Otvoritev Jugoslovanske hiše

Eden je govoril ob otvoritvi Jugoslovanske hiše v Londonu, kateri sta prisostvovala tudi kralj Peter in Momčilo Ninčić, minister zunanjih zadev. Mr. Eden je izjavil visoko priznanje jugoslovanskemu odporu ter dejal:

"Balkan se bo maščeval" "Balkan se bo maščeval nad tistimi, ki so ga tako dolgo tiračirali. Razen Rusije se v vsej Evropi edino organizirana jugoslovanska armada pod hrabrim vodstvom generala Mihajlovića bori proti sovražniku," je rekel

VODJE ANGLEŠKEGA DELAVSTVA ZAHTEVAJO DRUGO FRONTO

"Vlada pravi, da je armada izborno oborenja, letalska sila pa superiorna, čemu torej večno odlašanje?"

STALIN PRIREDIL WILLKIEVU NA ČAST INTIMNO VEČERJO

Wendell Willkie je odpotoval z letalom proti Kitajski, za njim pa se je dvignil vihar glasov po takojšnji otvoritvi druge fronte. Lord Strabolgi, znan prijatelj delavstva, je zahteval v Angliji, da izposluje Churchillov režim, "solidno vojaško pomoč Rusiji."

Lord Strabolgi je v svojem govoru dejal, da je bila zelo značilna Willkiejeva izjava, v kateri je dejal, da bo prihodnje poletje otvoritev druge fronte morda prepozna in da bo treba nekatero vojaško voditev tozadnje rezatati. Strabolgi je v državah, ki mu ne gre, istača v avditu Churchillov.

Laborit Ave. Shinwell pa je izjavil: "Pikra vprašanja" "Kaj pa prav za prav še čakan? Vlada nam pripoveduje, da so naše armade dobro opredelite, da so izgube naših ladij čedalje nižje in da imamo ogromno superiornost v zraku. Kako dolgo bodo morali Rusi še čakati na našo moč, ki je bila doslej dana samo v obliki kakih tisoč tankov, topov in praznega sentimenta, s katerim pa Rusi ne morejo pobiti nacijskih razbojnnikov?"

**PET PRVAKOV ARETI
RANIH, KER SO ODBILI
PONUDBE OSIŠČA** LONDON, 25. septembra (AP) — Jugoslovanski krogci so naznani, danes, da je bil dr. Vladimir Maček in pet drugih hrvaških prvakov Hrvatske Seljačke stranke aretirani, ker so odbili vsako sodelovanje z osiščem. Ante Pavelić in general Loehr, novi poveljnik Hitlerjevih čet na Balkanu sta zahtevala, da dr. Maček vstopi v Pavelićovo vladu. Ker je Maček že od nekdaj najvplivnejši hrvaški prvak, je Pavelić brez

UREDNIŠKA STRAN "ENAKOPRAVNOSTI"

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING AND PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE — HENDERSON 5311-12

Issued Every Day Except Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES (CENE NAROCNINI)

By Carrier in Cleveland and by Mail Out of Town:
(Po raznašalu v Cleveland in po pošti izven mesta):

For One Year — (Za celo leto)	6.50
For Half Year — (Za pol leta)	3.50
For 3 Months — (Za 3 mesece)	2.00

By Mail in Cleveland, Canada and Mexico:

(Po pošti v Clevelandu, Kanadi in Mehiki):	7.50
For One Year — (Za celo leto)	4.00
For Half Year — (Za pol leta)	2.00

For Europe, South America and Other Foreign Countries:	8.00
(Za Evropo, Južno Ameriko in druge inozemske države):	4.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland,
Ohio, under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

104

SEZNAM POŽIGOV IZVEDENIH S STRANI ITALIJANSKIH OBLASTI

1. Dne 26. 10. 1941. so začgali Italijani v vasi Sap, okraj Ljubljana — okolica: Marnu Francu: kozolec dvojnik, Kračman Antoniu: kozolec dvojnik z vsemi pridelki, Trontoju Francu: kozolec dvojnik z vsemi pridelki, Kaduncu Alojziju: kozolec dvojnik z vsemi pridelki, Košaku Martinu ter Omahnu Nacetu: kozolec enojnik, deloma s pridelki.

2. Dne 26. 10. 1941. v vasi Razdrto, občina Šmarje — Sap, okraj Ljubljana okolica: Krištofu Francu: hišo, hlev, skedenj, kozolec, Samcu Francu: kozolec, Somle Ani: kozolec, Gačniku: kozolec, skedenjoga Černico.

3. Dne 26. 10. 1941. v vasi Tleland, Ohiobčina: Toneetu Francu: kozolec dvojnik, orodje Auditor ve, ter Strajanu Antonu: kozolec dvojnik.

4. Dne 27. 10. 1941. v vasi Mali vrh, ista občina: Strešku: kozolec dvojnika in Praprotniku ter Mahletu Alojziju: hišo.

5. V noči od 3. na 4. 1942. so začgali pri Perovem pri Grosuplju 16 kozolcev.

6. Meseca marca 1942. v občini Ig in Želimlje, okraj Ljubljana — okolica 168 hiš in gospodarskih poslopij. 813 ljudi je ostalo brez strehe.

7. Dne 21. in 22. 3. 1942. v občini Velike Lašče in sicer v krajih Senta, Krvava peč, Osredek, Sekerišče, Ravnik; 70 hiš in gospodarskih poslopij.

8. Dne 21. in 24. 3. 1942. v Malem in Velikem Lipoglavu, občina Dobrunje: 20 poslopjih (hiš in gospodarskih poslopij). Kraja spadata v občino Horjul.

9. Dne 3., 4., in 8. 3. 1942. v Koreni in Samotorici: 10 poslopjih (hiš in gospodarskih poslopij). Kraja spadata v občino Horjul.

10. V vasi Zavrh, občina Borovnica, eno gospodarsko poslopje.

11. Približno v istem času so začgali nekaj poslopjij v Zg. Slivnici in Podgorici, občina Šmarje pri Ljubljani.

12. V krajih Osredek in Bezuljak, v Logaškem okraju so začgali nekaj gospodarskih poslopij in hiš. (Na Osredku pri prvem požigu pet hiš z gospodarskimi poslopi).

13. 5. 4. 1942. (Velika nedelja) so začgali hišo posestniku Hudetu pri Trebnjem. Gospodar je zgorel, ker ga niso pustili iz hiše. Italijanski vojak ga je udaril s puškinim kopitom po glavi, da ne bi ubežal skozi okno.

14. V soboto, dne 4. 4. 1942. so začgali neko vas pri Št. Petru in ubili 10 domačinov, ker so partizani ubili laškega častnika in podčastnika.

15. V mesecu aprilu 1942. so začgali v Žužemberku gostilno Smrke.

16. V noči od 10. na 11. aprila 1942. so v Trebelnem, občina Trebelno, okraj Krško, zdaj Novo mesto, eno hišo, v kateri je zgorela gospodinja in še nekaj poslopjih (hiša in pet zidanic).

17. Dne 20. 4. 1942. na Pristavi pri Stični: dve gospodarski poslopji.

18. Na Veliki Dobravi pri Stični domačijo Podobnika, po domače Plenkarja, ker so trije fantje odšli v gozdove, ko so jih iskali. Zagorela je hiša, ki so jo pa rešili, ker so Italijani kmalu po začigu odšli, medtem ko so gospodarska poslopja zgorela.

19. Istega dne v Stični posestniku Kovačiču Martinu, p. d. Florjanov, vsa gospodarska poslopja in hiša. Sin Jože je že ed jeseni 1941. v gozdovih in je vodja partizanov.

20. Istega dne na Viru pri Stični: Strmoletu Mihu, p. d. Škrbcu, vse posestvo. Po oceni občinske komisije znaša škoda 1,300,000 lir. Hrastu Edvardu, p. d. Lovretovo: gospodarska poslopja, a hiša in inventar so poškodovali (sin in oče sta pobegnila med hostarje, oče je star okrog 50 let). Posestvo, imenovano po domače Sušec, je popolnoma pogorelo (fant je odšel v hosto).

21. Istega dne v Mlečevem: gostilno Kos (sin pobegnil v hosto): vsa gospodarska poslopja so zgorela, na

hiši pa podstrešje. Po domače Peček: zgorelo gospodarsko poslopje in ena hiša, medtem ko je ena hiša ostala nepoškodovana.

Pri vseh navedenih pod številkami 17. do 21. so vzeli vse: denar, živino, slanino, žito in vse drugo. Ljudem je ostalo le to, kar so imeli na sebi. Na ponovna posredovanja stiškega opata dr. Kostalica, so nato vrnili živino, stroje in vozove, dočim je od žita in krompirja dobil nazaj vsak komaj $\frac{3}{4}$, denarja in zlatnine pa niso dobili nazaj.

22. V mesecu aprilu 1942. so v Grosupljem začgali Kosovo žago, vredno 1,000,000 L.

23. V vasi Cesta pri Dobrepoljah, dve hiši.

24. Gorelo je tudi v občini Stari trg pri Rakeku.

25. Aprila 1942. v vasi Brezovo pri Višnji gori: 4 gospodarjem, gospodarska poslopja.

26. V neki vasi pri Žalni (v vasi Plešivca), gospodarska poslopja in kozolci.

27. Meseca marca 1942. neko hišo v Trnovem.

(To izvirno poročilo iz Ljubljane Jugoslovanskemu Informacijskemu Centru je datirano z dne 28. 4. 1942.)

Chishhold o odporu v Jugoslaviji

Kitajsko milijonsko mesto

London, 14. septembra (Radio prejemna služba) — Angleški publicist in pisatelj, g. Steven Chishhold, je govoril na londonski radio-oddaji v srbohrvaščini in primerjal boje na Hrvaškem z angleško narodno revolucijo pred 300 leti, ko se je narod pod vodstvom parlamenta uprl proti kralju — samodružu in njegovim pomagačem.

Kakor takratni angleški kralj, vodita zdaj Hitler in Mussolini bo za temelj svoje strahovlade.

Tudi moderni diktatorji bi hoteli neodgovorno zapirati, soditi in kaznovati, pleniti in pobirati davke po svoji samovoli — Hitler v Nemčiji, Mussolini v Italiji in judež-Pavelič na Hrvaškem.

"Naš narod je pred 300 leti zahteval svojo svobodo, kakor jo danes zahtevajo Hrvati. Tropna reakcionarnih izkorisčevalcev se je vgnezdila v vodilnih mestih, ter zdaj pleni kmečko posest, si lasti tuje imetje in bogati od dela drugih.

Pavelič, ki govoril o "Veliki Hrvatski", je svojo zemljo le še bolj podvrzel tuji peti. Vsi pravili sinovi hrvaške zemlje ga mreže in prezirajo in bi ga bili že zdavnaj strmoglavlili, ako ga ne bi ščitili nemški in italijanski bajonet.

Toda vsak Hrvat ima v svojih rokah tajno orožje. Vsak kmet in celo vsaka žena in otrok morebiti zavihteti to orožje — odreči pokornost svojim tlačiteljem in preprečiti izvrševanje njihovih ukazov in njihovih streljenj. Zdaj je čas za delo. Najmanjši nered v Paveličevem delokrogu izzove največje težave. Njegova jenza je le odsev Litlerjeve jeze.

Borba je naravni predpogoj za napredek v svobodi — borba za svobodo pa je potrebna kadar je ogrožena. Bodočnost vašega otroka in njihova sreča leži v tem vprašanju. Vi sami morate odločiti danes, da li boste jutri svobojni, ali pa laški, oziroma švabski sužnji. Vi morate sami odločiti o svoji usodi zato, dve ali tri stoletja. Ne pozabite nikdar na Radicev nauk — glej vedno v bodočnost. Radič vam je tudi povedal, da so zgodovino nekoč sicer gradili vladarji, zdaj pa jo piše narod.

Najmanjši nered v Paveličevem delokrogu izzove največje težave. Njegova jenza je le odsev Litlerjeve jeze.

Nikjer na svetu ni toliko hazardnih iger, toliko špekulantov, kakor v Šanghaju. Špekularji vse, tudi tisti, ki nimajo denarja. Hazardne igre so v polnem cvetu. Ves Šanghaj kocka. Ves Šanghaj hlepi za srečo v hazardnih igh.

Mnoge igralnice so v rokah banditov. Tihotapstvo in prekupevanje z opijem se odlično razvija.

Kitajci v Šanghaju si ne delajo posebnih skrbiv z evropsko vojno. Dogodeki v Evropi jih zanimajo samo v toliko, v kolikor lahko vplivajo na razvoj japonsko - kitajske vojne, ki je celi dve leti starejša od evropske.

Prebivalstvo Šanghaja še vedno upa v svojo končno zmago in svobodo. Upajo v nov pravne red, ki mora nastati po končani vojni in ki bo milijone Kitajcev osvobodil najmučnejše more: bede, pomanjkanja, bolezni in gladu.

IZ JUGOSLAVIJE

Iz Sofije prihaja preko Londona poročilo iz makedonskih virov, da je v Skoplju položaj skrajno napet, ter da prebivalstvo čedalje bolj odločno zahteva odcepiljenje od Bolgarske.

Nekaj o potapljačih in njih nevarnem delu

Potapljači, ki se potapljači po več deset metrov globoko v morje, niso samo izpostavljeni nevarnostim, kot pritisk vode, pomanjkanje zraka ali ogrožanje od raznih velikih hobotnic, temveč še mnogim drugim nevarnostim.

Ko slišimo ime potapljač, si predstavljamo predvsem človeka, ki išče po morskom dnu dragocene korale in biserne školjke ali pa preiskuje potapljenje ladje z dragocenim tovrom. Danes pa se je ta poklic že dokaj pospol, saj ima na primer vsako več mesto več poklicnih potapljačev, ki si služijo kruh na nekaj drugačen način.

Treba je na primer dvigniti avto, ki je po prometni nezgodni padel v globoko reko, treba je najti dragoceno okrasje ali bogato denarnico, ki je po neprevidnosti ali nesreči padla v vodo s kakega mosta. Najdlitev je do sedaj bil 6 ur.

Dviganje potapljača je zelo zamotana zadeva. V čim večji globini je delal, tem počasnejše mora biti dviganje. Kolica zraka v opremi se mora namreč postopno manjšati z globino zaradi silnega pritska vodnih plasti. Če bi se potapljačenadenoma dvignil iz globine 60 metrov, tvega pri tem življenje. Najmanj, kar ga doleti, je mrtvou v nogah.

Ce se dvigne iz globine 28 metrov, potrebuje za to 28 minut.

Torej vsako minutu za en meter. Nad potapljačem, ki se dviga, se peni voda, delajo se zračni mehurji in čim višje je, tem razločneje je značilno žuborenje vode. Ko je na zemlji, sesalke še vedno delujejo, ker ne sme prehitro na sveži zrak.

Končno mu tovarši previdno namejo čelado in ga oproste neprjetne oblike.

tudi na njegove živce in ga oviral pri delu.

Kako se potapljač obleče? Preden si nadene opreme, se s širokim flanelastim trakom trdično previje okrog pasu in prsi.

Tovariši vzamejo kavčukasto obleko in razširijo ovratnik. Potapljač zleže vanjo z nogami naprej in ko pride s telesom do višine ovratnika, vtakne roke v oba rokava, kjer mu jih v zapestju, s kavčukasto vezjo neprodušno zavezijo. Nato mu položijo na rame nekakšno blazino, da bakrene čelade ne bo preveč trdo čutil.

Za tem mu dajo nekakšen oklep okrog vrata, čez rame in do sredine prsi, na katerega potem z vijaki pritrđijo čelado. Njegovi čevlji so obteženi s vincem in tehtajo 8–10 kg. Prav tako ima svinčene usteži na prsih in hrbitu.

Potapljač vztraja pod vodo eno uro do dve uri. Seveda je to odvisno od njegove osebne vzdržljivosti in važnosti opravka, ki ga ima. Najdaljši čas pod vodo je do sedaj bil 6 ur.

Dviganje potapljača je zelo zamotana zadeva. V čim večji globini je delal, tem počasnejše mora biti dviganje. Kolica zraka v opremi se mora namreč postopno manjšati z globino zaradi silnega pritska vodnih plasti. Če bi se potapljačenadenoma dvignil iz globine 60 metrov, tvega pri tem življenje. Najmanj, kar ga doleti, je mrtvou v nogah.

Ce se dvigne iz globine 28 metrov, potrebuje za to 28 minut. Torej vsako minutu za en meter. Nad potapljačem, ki se dviga, se peni voda, delajo se zračni mehurji in čim

Na domaći fronti

Naša borba proti državam je stopila v novo poglavje sedaj precej drugačna. Je bila v prvih mesecih po konškem napadu na Pearl Harbor. Te izpreamembe se lahko vidijo na bojni fronti, kjer se čete v zraku, na tleh in morju izbirajo čas za napad. Vida se pa tudi na domaći fronti, kjer se je naša moč napadila naporom, ki so posledi za doseglo zmage.

Prva doba, takoj po Pearl Harborju, je bila čas velikega uspeha v znatnih uspehov, pa precejšnje zmenjave. Vojnik je tu in tam zaostaja. Napor je bilo vedno dovolj surov in spolago za potrebne količine izobiljenega materiala. Imelo premalo izvrgenih delavcev, nekatera nova vojna dejstva jih je bilo še izvezeno. Mnogo tovarn, ki so izkoristile blago za potrebe civilne prebivalstva, je bilo treba zapreti in jih preurediti za izdelovanje vojnih potreb. In pošiljali smo vedno več vojakom in našim zaveznicam.

Vse to je v začetku povzročilo precejšnjo zmedo. Ta zmeda je v glavnem odpravljenja. Izdaj imamo več časa za pripravljanje naših, da se potrebuje pravilno razdelijo in da v nekaterih zalogami, ki so nam na spolago, da bodo za čim dalje zadostovali za pričakovanje.

tevala, da hranimo tudi z drugimi predmeti, ki jih sedaj zamejemo.

Staro želeso je potrebno pri izdelavi tankov, ladij, topov itd. Industrija jekla je tako urejena, da rabi 50 odstotkov litrega želesa in 50 odstotkov starega želesa za izdelovanje jekla, ki je temeljni material za izdelke, potrebne v moderni vojni. Druga važne kovine so baker, med, cink, aluminij in svinec. Teh kovin nimamo v zadostnih količinah v zalogi, pa so neobhodno potrebne pri izdelavi bomb, granat, nabojev, pušk, mitraljez, ladij, letal in finih mehanizmov velikih topov. Najbolj občutno pa je pomanjkanje gumija. Kraji, odkoder je prihajal 97 odstotkov gumija, so zasedeni od Japoncev, in dokler jih ne prepodimo od tam, enostavno ne moremo dobiti gumija. Zato moramo zbirati stare gumijaste predmete, da se iz istih pridobljeni gumij more ponovno uporabiti. Dalje naj se hranijo v kuhinji odpadle maščobe. Iz takih maščob se izdeluje glicerin, ki je potreben za izdelavo raztreli. Hranijo naj se tudi neporabne cunje, vrče in vrije. Import surovin za iste nam je bil po večini odrezan, in potrebujejo se v delavnicih strojev in pri strojih samih. Ta material se tudi potrebuje za prevažanje municije na veliko, za vreče za pesek in za insulacijo. — (Office of War Information, Washington, D. C.)

Neprestani boji v Jugoslaviji

New York, 17. septembra (Iz raznih virov) — Po hudem porazu, ki so ga nemške čete doživele v bitki na Sitnici, so se začeli nemški zavojevalci pravljati na novo ofenzivo, ter so začeli dne 14. septembra prodirati iz Banja Luke v smeri proti Mrkonjić-Gradu. Gerilci niso mogli odbiti vseh napadov, ter so se umaknili iz Sitnice, katero so Nemci zasedli dne 5. septembra. S spremnim manevrimi pa so naše čete uspele, da potisnejo nemške in ustaške oddelke zopet nazaj do Banja Luke. Sovražniki se je umaknili v velikem neredu in je izgubil na bojnem polju velike količine vojnega materiala. Gerilci so v kraj Sitnici zopet zasedli.

Koncem avgusta se je boril večji oddelek liških svobodoborcov proti laškim četam v bližini Udbine. Gerilci so pretrgali zvezo med laško kolono in njene izhodiščem, nakar je italijansko vrhovno poveljstvo napotilo, dne 26. avgusta, iz Gospicja velika ojačanja v pomoci obkoljenim četam. Ličani pa so napadli ta ojačanja, ter jih po hudih spopadih prisili, da se vrnejo nazaj. Italijani so izgubili 900 mrtvih in ranjenih.

Dodatne vesti o borbah v o-

kolicu Kupreša, poročajo, da so gerilci zrušili sovražno bombno letalo s streli iz navadnih pušk. Letalec je bil prisiljen pristati v "no man's land", med našimi in sovražnikovimi postojankami. Pod zaščito noči, se je gerilska četa prikradla do letala ter ga zapalila.

Boji v bližini Travnika in Bugojne, kjer je bila porušena električna centrala, še vedno trajujo. Sovražnik je imel velike izgube tudi v odseku Imotski-Livno.

Krdela prostovoljskih skupin, ki vodijo boje v okolici Siska so razprožila več manjših ustaških posadk. Med laškim vojaštvom se vidno širi malodučnost, vedno čeče se pojavljajo nepokornost in prestopki vojaške discipline. Število deserterjev vidno narašča. Prav posebno velika nezadovoljnost vlada v divizijah "Bergano", katere so pretrpele izredno težke izgube v bojih v Liki in Južni Dalmaciji. V Mostaru so Italijani pred kratkim ustrelili osem laških vojakov, ki so bili pobegnili med bitko.

Na progi Sisak - Novska so svobodoborci vrgli iz tira vojaški vlak. V bližini Travnika in Bugojne se nadaljujejo srditji boji, v katerih je bil sovražnik znova prisilen, da se umakne.

V Novem Sadu je bilo 6 Madžarov zaradi stikov s srbskimi četniki obsojenih na smrt.

Pavelice oblasti so zasledile v zagrebških šolah protifašistično delovanje ter so aretirale veliko število uradnikov in dijakov, med katerimi so krožili lepaki.

Iz Berna poročajo, da se Nemci in Bolgari pritožujejo, da so sovražna letala ponovno spuščala vojno opremo in letake upornemu jugoslovanskemu prebivalstvu, ki se zdaj nahaja pod bolgarsko "zaščito".

Iz Londona poroča UP, da se na Balkanu na stotine bolgarskih domoljubov pridružuje četniški vojski generala Mihajlovič in da se vidno bliža splošna balkanska vstaja proti nemškemu in italijanskemu gospodstvu.

Upor bi bil imel izbruhoti še pozimi, bo pa morda zaradi poslabšanega položaja na ruski fronti, izbruhičil že prej. Tisti zatrjujejo, da uporniki dobivajo orožje iz Rusije s pomočjo letal, ki zlagajo svobodoborce tudi s potrebno municijo.

YOUR DIME'S IN THE NAVY NOW!

Courtesy BALTIMORE SUN

Meč japonskega poveljnika

Na sliki je admiral C. W. Nimitz, ki drži v rokah meč ubitega japonskega poveljnika, ki je padel v bojih na Makin otoku, katerega so napadli naši marini.

Društveni KOLEDAR**OCTOBER**

3. oktobra, sobota. — Društvo "Složne sestre" S. N. P. J. — Plesna veselica v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.
3. oktobra, sobota. — Banket in ples ob priliku pete obljetnice otvoritve Slovenskega narodnega doma v Maple Heights, Ohio.
4. oktobra, nedelja. — Croatian Pioneers C. F. U. — Ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma, na St. Clair Ave.
10. oktobra, sobota. — Plesna veselica društva "Collinwood-Slovene" štev. 22 S. D. Z. v Slovenskem domu, na Holmes Ave.
10. oktobra, sobota. — S. S. P. Z. ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na Waterloo Rd.
10. oktobra, sobota. — Honor Guards of S. D. Z. — Plesna veselica v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.
11. oktobra, nedelja. — Koncert godbe Sv. Vida v Slovenskem narodnem domu, po poldne, — zvečer ples.
11. oktobra, nedelja. — Vrtna veselica društva "Velebit" štev. 544 S. N. P. J. na prostorih Doma Zapadnih Slovencev, 6818 Denison Ave.
16. oktobra, petek. — Carniola Hive, No. 493 T. M. — Plesna veselica v avditoriju Slovenskega narodnega doma na Waterloo Rd.
17. oktobra, sobota. — Društvo Clevelandski Slovenci štev. 14 S. D. Z. — Plesna veselica v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.
18. oktobra, nedelja. — Pevski zbor "Sloga" — jesenski koncert v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Avenue.
24. oktobra, sobota. — Carniola Tent No. 1288 T. M. — Plesna veselica v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.
25. oktobra, nedelja. — Dramski zbor "Ivan Cankar" Predstava in ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na Recher Ave.
31. oktobra, sobota. — Plesna veselica Zadruge v Slovenskega narodnega doma na Waterloo Rd.
14. novembra, sobota. — Društvo "Slovenec" štev. 1, S. D. Z. — Plesna veselica v avditoriju Slovenskega narodnega doma, na St. Clair Ave.
18. novembra, nedelja. — Blaue Donau — Koncert in ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma, na St. Clair Ave.
15. novembra, nedelja. — Društvo "Washington" štev. 32 Zapadne Slovenske Zveze — ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Avenue.
17. novembra, sobota. — Društvo "Vipavski raj", štev. 312 S. N. P. J. priredi veselico v Slovenskem domu na Holmes Ave.
19. decembra, sobota. — Društvo "Clairwoods" štev. 40 S. D. Z. — Plesna veselica v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.
20. decembra, sobota. — Slovenska Šola Slovenskega narodnega doma — Božičnica v avditoriju Slovenskega narodnega doma, na St. Clair Avenue.
21. decembra, nedelja. — Cankarjeva Ustanova, Spominska obletnica smrti Ivana Cankarja v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd.
22. decembra, sobota. — Društvo "Comrades" No. 566 S. N. P. J. — Plesna veselica v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.
23. decembra, nedelja. — Društvo "Sokolice" štev. 442 S. N. P. J. — Plesna veselica v avditoriju Slovenskega narodnega doma, na St. Clair Avenue.
24. decembra, nedelja. — Društvo "Slovenske Sokolice", štev. 442 S. N. P. J. — Plesna veselica v avditoriju Slovenskega narodnega doma, na St. Clair Avenue.
25. decembra, nedelja. — Društvo "Spartans" S. N. P. J. — Plesna prireditev v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.
26. decembra, sobota. — Društvo "Kras", štev. 8 S. D. Z. — ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na Holmes Ave.
27. decembra, nedelja. — American Yugoslav Veterans — priredi v avditoriju Slovenskega narodnega doma, na St. Clair Ave.
28. decembra, nedelja. — Običajna letna prireditev društva "Abraševič" — Predstava in ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma, na St. Clair Ave.
29. decembra, nedelja. — Društvo "Spartans" S. N. P. J. — Plesna prireditev v avditoriju Slovenskega narodnega doma na Holmes Ave.
30. decembra, nedelja. — Društvo "Vipavski raj", štev. 312 S. N. P. J. — ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na Holmes Ave.
31. decembra, nedelja. — Društvo "Kras", štev. 8 S. D. Z. — ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na Holmes Ave.
32. decembra, nedelja. — Društvo "Vipavski raj", štev. 312 S. N. P. J. — ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na Holmes Ave.
33. decembra, nedelja. — Društvo "Vipavski raj", štev. 312 S. N. P. J. — ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na Holmes Ave.
34. decembra, nedelja. — Društvo "Vipavski raj", štev. 312 S. N. P. J. — ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na Holmes Ave.
35. decembra, nedelja. — Društvo "Vipavski raj", štev. 312 S. N. P. J. — ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na Holmes Ave.
36. decembra, nedelja. — Društvo "Vipavski raj", štev. 312 S. N. P. J. — ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na Holmes Ave.
37. decembra, nedelja. — Društvo "Vipavski raj", štev. 312 S. N. P. J. — ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na Holmes Ave.
38. decembra, nedelja. — Društvo "Vipavski raj", štev. 312 S. N. P. J. — ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na Holmes Ave.
39. decembra, nedelja. — Društvo "Vipavski raj", štev. 312 S. N. P. J. — ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na Holmes Ave.
40. decembra, nedelja. — Društvo "Vipavski raj", štev. 312 S. N. P. J. — ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na Holmes Ave.
41. decembra, nedelja. — Društvo "Vipavski raj", štev. 312 S. N. P. J. — ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na Holmes Ave.
42. decembra, nedelja. — Društvo "Vipavski raj", štev. 312 S. N. P. J. — ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na Holmes Ave.
43. decembra, nedelja. — Društvo "Vipavski raj", štev. 312 S. N. P. J. — ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na Holmes Ave.
44. decembra, nedelja. — Društvo "Vipavski raj", štev. 312 S. N. P. J. — ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na Holmes Ave.
45. decembra, nedelja. — Društvo "Vipavski raj", štev. 312 S. N. P. J. — ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na Holmes Ave.
46. decembra, nedelja. — Društvo "Vipavski raj", štev. 312 S. N. P. J. — ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na Holmes Ave.
47. decembra, nedelja. — Društvo "Vipavski raj", štev. 312 S. N. P. J. — ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na Holmes Ave.</li

GRČE

POVEST
Spisal Slavko Savinšek

Zdaj zdaj se je sklonil, utrgal bilko, jo nesel k ustom, jo kot svetlinjo pobožal, pa jo spustil nazaj na zemljo, na sveto, z njegovim znojem zalivano, z molitvami zanjo posvečeno.

Ni mogel stran od rjave prsti, ki je bila plodna tolikim Vršanovim in je tudi njega redila, da je zrastel mlad, močan, kakor bukev v gmajni, krepek in samorasel. Že je zavil proti domačiji, pa ga je še potegnilo nazaj z vso močjo. Ustavl se je na njivi, kjer sta oni pomladni dan orala z očetom. Vstalo mu je pred očmi, kako so oče veleli Mani, naj poprime za ročice, pa jih ni dal on, Klemen, ampak jo sumil stran, pognal z otiko konje in se uprl v plug, da je zajecala zemlja in se stisnila v bolečini, ko je globoko, do njenega srca globoko urezal vanjo z ostrim žezezom. Zdaj mu je njiva vracača zase in za žival, ki jo je bil. Udarila ga je, strašno udarila, da se mu je hrbet skrivil pod udarcem, in urezala je vanj prav do srca, da je iztisnila iz njega zadnjo kapljko krvi, ki se je raztočila kakor potok vanj in po njem v zemljo, v to rjavo, molčajoč in trpečo zemljo, ki bo zdaj drugim dajala kruh in življenje in se dala obdelovati od tujih rok, rezati vase do srca od tujih dlani. Tako je žgal iz rjave domače zemlje v Klemenvovo srce; ni mogel več zdržati. Pokleknil je sredi razora, se sklonil, poljubil mrzlo prst in dve grenki solzi sta kanili vanjo, kakor v blagoslov, kakor žagnano povračilo za žgočo bolečino, ki je tulila v njegovih prsih.

Odšel je v hlev in se poslovil od živine. Vsako posebič je pobožal, pogledal, ali ima dovolj rezanice, dovolj stelje, ali je voda v podajalniku čista in sveža. Šel je dvakrat, trikrat, štirikrat po hlevu, pa nazaj do vrat in spet k vsaki živali posebej in se je moral s silo odtrgati, da je našel vrata in šel na dvor.

Tam je videl še med orodjem in med vozovjem, kaj vse bi bilo treba popraviti, preložil to in ono in skrbel, kako bo, ko njega ne bo. Zavil je potlej proti hiši, ko se je že nočilo. Hotel je skozi duri v vežo, a se je na vratih okrenil in odšel zopet v travnik in od tam v seno-žet in gmajno . . .

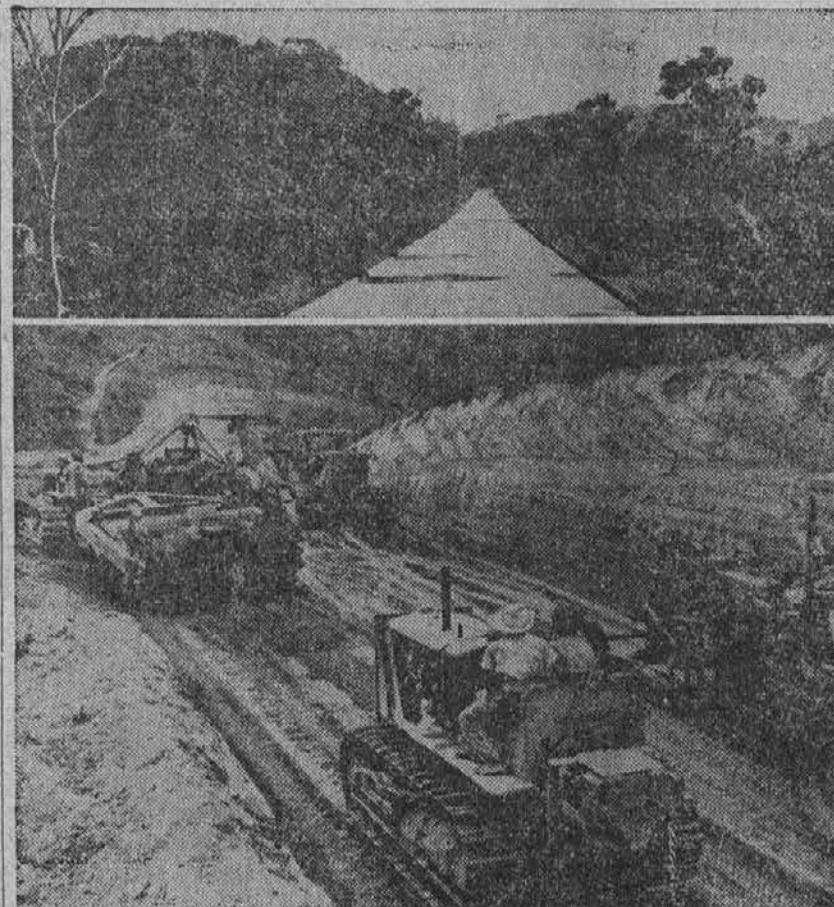
Vrnil se je v pozrem jutru, bled, upehan in ves blaten, stopil v hišo in poiskal Mano. Povedala mu je, da je vse pripravljeno in zloženo, da pa naj ostane in premisli, bo rada spet nazaj pospravil kakor je bilo. Klemen pa je odkimal, stopil v kamro in prinesel ven veliko culo. Položil jo je na klop ob durih in poprašal Mano po očetih.

"Krij je res, ali samo pomjanjanje še ni vse!"

On Battle Front and Home Front

Nova strateška cesta Brazilije

Na vrhu vidimo kos dograjene brazilske ceste, ki bo dolga 4,113 milij in ki bo segala od severa na jug. Cesto so pričeli graditi leta 1936 ter jo bodo dogradili leta 1944. Na spodnji sliki pa vidimo cesto v gradnji.

Oče je vstal.

"Ali moraš iti?" se mu je utrgado, ne da bi pogledal sina v lice.

"Moram!"

"Ne moreš drugače, Klemen?" je mehko in vroče zaprosilo iz očeta.

"Ne morem, oče!"

"Tedaj Bog s teboj, sin!" je izdaval stari Vršan, stopil trdo h. Klemenu in mu dal roko. Za hip sta si pogledala v oči, prsti so se oprijeli prstov. Potem pa so nakrat popustili, pogledi so ugasnili, oči so se jima utrnili, kakor četvero mrtvih zvezd. Obrnili se je Klemen, obrnil oče in duri med njima so se zaprise.

6.

Po cesti z Dovjega proti Borovcu korakata dva samotna potnika, delavca. Ženeta se, kar bi se hotela ogreti, ker je precej mrzlo danes, dan pred Vsemi sveti. In pozno je tudi že; cesta, ki vodi veden ob Savi in njenem produ na eni, ob vznožju poraslega pobočja na drugi strani, je spolzka in temna, da komaj veš, kdaj si v kolotečini in sunesh z nogo v trdo. Ali pa se jima mudi domov k družini, k materi, ženi, otrokom? Morda pa v Borovec na božjo njivo, ki bi jo rada še nocoj obiskala in na dragih grobovih prižgal sveče, ki jih oba nosita v žepih suknjičev?

"Nič ti hudega ni, Klemen, kaj bi! Delo imaš prijetno, ne boš se pretegnil ob njem, ženo pri starših, kjer ji ni hudega, in otroče pri materi, zdravo in v izobilju."

"Kaj ti veš, Pavle?"

"Vem, vem! Toliko vem, da je meni huje, mnogo huje. Ženo bolno, tri otroke, vse stiri stlačene v vlažno, zatohlo sobo in okrog njih samo tuje ljudi, odkar so rajnemu oči prodali bajto. Saj bi jih vzel v Mojstrano, pa jim nimam dati strehe. Še Bog, da naravnost nanje ne teče!"

"Krij je res, ali samo pomjanjanje še ni vse!"

"Ej, Klemen, kmeta v sebi ne moreš zmagati, kmeta, ki se muše vedno toži po njivah in ozrah, po senožetih in po gmajnah in je gospod, gospod, če ga primerjaš z delavsko paro, neli, Klemen? Ej, napuh kmečki!"

"Ni napuh!"

"Ali naj rečem ponižnost? Ali pa se ti po domu toži?"

"Bogje, če ni zadnje!"

"Seveda, kmet odraža fronte in daš biro duhovnemu, pa si sam svoj gospod in lahko po glavi hodiš po svojem, nihče ti ne more reči, ne! In če, pa če na tvojem stoji, izderes ročico iz voza in mu posvetiš v sodnjene, sosed pa dalje. Ni napuh, ne, Klemen, in čudno ni, če vedno grizeš vase in te ne nauči!"

Klemen mu ne odgovori; mrk in zamišljen strmi predse v pot in skoro ne posluša več tovarnevega govorjenja. Njegove misli so planile, kamor jim je tovariševa beseda pot pokazala. Brž so stekle po cesti dalje, pa krenile v kraj, pa v poreber, namrast gor v Podsmrečje in se niso ustavile niti pri ženi in sinčku, malem Klemenčku, ampak so zavile v Vršanovino, da ji poljubijo svetost in njenovo svobodo in jesensko golo lepoto in se razgledajo po njej, ki jo vidijo tako poredko in samo od daleč, kolikor se je vidi z Belcjanovega.

O šele dva meseca hodi Klemen težko pot vsak ponedeljek

v jutro vozari gmoč za cement, v soboto pa nazaj iz Mojstrane v Podsmrečje k ženi in sinu!

Ali vsaka teh poti, vsak dan, preživljen stran od domačije, mu je uridal v obraz majhno, komaj vidno gubicu. In že jih je vse polno, kakor prav nahako napredene pajčevine po vsem obrazu! In vsak dan po eni las v temno volno, kakor bi mu ob sencih še sive mačice poganjale za starost. In niti kadar mu žena, sladka Liza njegova, prinese pokazat sinčka in mu ga položi v naročje ter je vsa en sam srečen smehljaj v gledanju moža in otroka; ko se skloni k njemu in mu v nežnem spoštovanju bolečine pritisne ustne v sivo skrb za senci, niti tedaj se ne razblesti v Klemenvom srecu ona luč, ona žarka sreča, ki je sanjal o njej ob misli na skupno življenje z Lizom in otroki! Le kadar dete prav na široko odpre oči, ki so čisto Lizine, razpotegne usteca in se nasmeje: "k-h-m!" ter pomaha z drobnimi ročicami, tedaj Klemen za hip pozabi vse drugo in vidi samo te oči, samo ta usteca, ta rdeči, polni obrazek in mahajoče ročice, dvigne neobjoglenčka k sebi in v njem se vzpone: "Moj fant!"

Glej, morda so bas zdaj misli korakajočega Klemena prehitete tiste nedolžne otrokove očke,

mahnile drobne ročice, ali pa se vanje nasmehnila usteca nebolegljencev: nekaj je zatrenutek zasijalo v Klemenu, kakor bi se bilo nebo razsvetlilo v blesku padajoče zvezde! Ali že je zopet nova tema na obrazu mladega moža, ko pretrga blaženo misel tovariševe vprašanje:

"Kaj pa oče?"

Klemen ne ve, kaj bi, ker vprašanje zaskeli, kakor vedno misel na očeta. Ne ve, kako bi, pa vendar odgovori:

"Kaj? Kot vedno pravijo."

"Grča salamenska! Namesto, da bi bil vesel, ker je tako mladobabil! Pa vest ga menda že griže?"

"Ne vem."

"Jaz, Klemen, bi stopil še preden in mu povedal svoje! In če bi še ne odnehal, bi kar začgal vse skupaj, da veš!"

Zgoče plane iz Klemenvih oči v skušnjavcu, ki vzlje temu vidi vzplapolati jeto v tovarnevega govorjenja. Njegove misli so planile, kamor jim je tovariševa beseda pot pokazala. Brž so stekle po cesti dalje, pa krenile v kraj, pa v poreber, namrast gor v Podsmrečje in se niso ustavile niti pri ženi in sinčku, malem Klemenčku, ampak so zavile v Vršanovino, da ji poljubijo svetost in njenovo svobodo in jesensko golo lepoto in se razgledajo po njej, ki jo vidijo tako poredko in samo od daleč, kolikor se je vidi z Belcjanovega.

"Veš, takole misli človek, ko ga togota popade."

Trdo bijeo koraki popotnih dveh ob mrzlo cesto. Že sta imi Loga, že vidita svetlikati se luči iz sosednjene vasi. Pri prvih hišah se poslovli Klemenvi tovariši in utone v temo. Klemen pa spreši zdaj korak, da pride čimprej v Borovec, naroči župniku za mašo in očenaše za ranjko mater, potlej pa odhiti čez Savo po strmi rebi v Podsmrečje.

Že je mimo prvih hiš, v uho mu udari šumenje Pišence, ki se tu v ovinku ogne trdemu pečevju, ko sliši, da se žuri nekdo za njim. Ozre se in vzlje temi spozna v hitečem. Vršanovega hlapca Petra. Kakor slutnja strese Klemena, mrzlo se pretoci v njem in ne more vzdržati. Na proti plane hitečemu in lastno vpraša:

"Kam hitiš, Peter?"

"Po gospoda!"

"Kdo?"

"Oče! Božje jih je!"

Kakor da so Klemenu noge prirastle v tla, jih ne more premekniti. Kot kamneni kip stoji pred Petrom, da se hlapac prestraši iz teme sijočega prepalega obraza. Z roko zgrabi za ramo gospodarjevega sina in ga okrene proti vasi:

"Samo v eno stran je zadelo, Klemen! Še so pri zavesti in govoru tudi!"

In že potegne za seboj Klemen, ki se nakrat zdrzne, kakor bi bil pravkar zbudil.

"Zdravnik?"

"Tudi ponj grem!"

Klemen se požene v cesto, da prekpi hlapac komaj more v njegovo sled.

"Ti stopi kar po zdravniku, v farov žrem jaz."

"Bom!"

"Potlej počakaj gospoda in

Podpis pakta z Veliko Britanijo

Zedinjene države so podpisale zadnje dni celo vrsto pakov z Veliko Britanijo, Avstralijo, Novo Zelandijo in borbeno Francijo. Drugi od leve na desno je angleški poslanik Halifax, poleg njega je državni tajnik Cordell Hull, na skrajni desnici pa Walter Nash, reprezentant Nove Zelandije.

Leteči trdnjave v Evropi

Ameriški bombniki, tako zvane letče trdnjave, so priredili ob belem dnevu 100 poletov nad Nemčijo in nad kraj, ki so po Nemčiji zasedani, ne da bi bilo pri tem izgubljeno eno samo ameriško letalo. Na sliki vidimo letalce poleg takega ogromnega bombnika.

boš obema posvetil v breg. Jaz pa bom pohitel naprej!"

"Prav!"

Hlapec se ustavi pri obcestni hiši, ki nosi zdravnikovo tablo, in pozvoni. Klemen pa plane dalje, predivja vas in se ustavi pred farovjem, kjer gre par-krat globoko po sapo, potlej pa seže po kljuki, ne da bi trkal.

"Oče!" se mu utrga hropeče iz ust, ko je v sobi in stoji tik pred župnikom, ki je stopil, da pogleda, kdo je pritekel.

"Ita nepočakanja!" šine iz župnika in se hoče razliti nad vstopovalcem; toda prelah v Klemenvem obrazu ustavi izliv, ki se prevrže v vprašanje:

"Inik skliče mežnarjevega fanta

"Kaj je očetu?"

"Božje!"

"Pa ti?"

"Došel me je hlapec in mi po-vedal. On je pri zdravniku in vaju oba popelje in vama posveti."

"Hudo?"

"Peter pravi, da samo na eno plat, da so pri zavesti in da govore!"

"Koj! Počakaš?"

"Ne! Sam bom prej pri njih!"

Iz mladega moža gori in ne utegne, da bi še poslušal. Že je čež prag in hiti za Savo, ko župnik skliče mežnarjevega fanta

(Daje prihodnjem)

Ako iščete delo?

Ako iščete delo v kaki tovarni, ki izdeluje vojne potrebščine

ne pozabite najprej pogledati v kolono naših malih oglasov!

SKORO VSAK DAN IŠČE KAKA VOJNA INDUSTRIJA TE ALI ONE VRSTE DELAVEV

VOJNE INDUSTRIJE, KI OGLAŠAJO V TEM DNEVNIKU IŠČEJO ... POMOČ!

Kadar vprašate za delo, ne pozabite omeniti, da ste videli tozadovni oglas v Enakopravnosti

* What You Buy
WAR BONDS
When the American Expeditionary Force landed in Ireland newspapers reported the similar steel helmets worn by our troops. Those worn by German troops were made of leather and had a chin strap. We need thousands of these for our American soldiers.

A smart strap fastens under chin and they are padded inside every time you fill a \$5 stamp. You are buying protection for American soldiers. Invest ten percent of your income in War Bonds every pay day. Help your community reach its War Quota.